

Diarienummer: KS.2016.403
Datum: 2017-02-15
Drogförebyggare Ricardo Löfvenholm
E-post: ricardo-arturo.lofvenholm@ale.se

Kommunstyrelsen

Svar på motion från Carina Fontenay (M) om informationsinsats gällande droger.

I syfte att medvetandegöra tonårsföräldrar kring droganvändning, yrkar Carina Fontenay (M) på att kommunen skall öronmärka en del av sin budget för folkhälsan till att genomföra en informationskampanj. Kampanjen innefattar ett riktat utskick till berörda hushåll innehållande drogrelaterad information samt ett snabbtest för droganalys i hemmet.

Materialet och informationsstödet *Vart kan man vända sig?, Livslotsen, Tonårsparlören* samt *Till dig som är tonårsförälder - Om Cannabis*, fyller tillsammans stor del av den funktion som den yrkade informationskampanjen syftar till. Information om ungdomars drogvänor och drogers biopsykosociala effekter samt vad föräldrar behöver tänka på i det relationsskapande arbetet med sina barn, är alltså sedan tidigare framtaget och tillgängligt för kommuninvånarna.

I det förebyggande folkhälsoarbetet bör olika insatser prioriteras mot varandra och i stor utsträckning föregås av både ett etiskt- och hälsoekonomiskt övervägande. Kommunen erbjuder sedan tidigare drogtestning i form av urinprovtagning, vilket utförs inom befintlig verksamhet av utbildad personal. Ett flertal punkter belyser den praktiska och etiska problematiken med yrkandet men även att insatsen inte bör prioriteras ur ett hälsoekonomiskt perspektiv.

Förvaltningens beslutsförslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen om informationsinsats gällande droger.

Gunilla Dörner Buskas
Utvecklingschef

Ricardo-Arturo Löfvenholm
Drogförebyggare

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande, 2017-02-15
- Motion (M) om informationsinsats gällande droger

Ärendet expedieras efter beslut till:

För kännedom

Motionären, Utvecklingschef, Utvecklingsledare för social hållbarhet samt kommunal Drogförebyggare.

Bakgrund

I syfte att engagera och medvetandegöra föräldrar med barn i åldern 15-17 år kring droganvändning och samtidig förse dem med information om tillgängligt stöd samt bidra med verktyg för att initiera ett samtal om droger mellan förälder och barn, yrkar Carina Fontenay (M) på:

- Att kommunstyrelsen öronmärker en del av sin budget för folkhälsa till inköp av multisticker för drogtester
- Att kommunen tar fram ett informationsblad till alla vårdnadshavare för ungdomar i åldern 15-17 år
- Att kommunen skickar ut informationsblad och multisticka till ovan nämnda Hushåll

Samråd/samverkan

Samråd har skett med utvecklingsledare för social hållbarhet och verksamhetschef för Individ och Familjeomsorg.

Ekonomisk bedömning/konsekvens

Kostnad för genomförandet av insatsen beräknas uppgå till 60.000-90.000 kr.

Förvaltningens bedömning och motivering

Insatser som är tänkta att förebygga bruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) bland barn och unga beskrivs som investeringar, då resurser satsas nu för att minska framtida kostnader, hälsoförluster och mänskligt lidande. Det finns en mängd tänkbara insatser som syftar till att förebygga bruket av ANDT och vid planeringen av folkhälsoarbetet ställs dessa insatser mot varandra. Eftersom att resurserna för det förebyggande arbetet är begränsade uppstår ett naturligt behov av prioritering. En förebyggande insats bör därför alltid föregås av ett etiskt övervägande där det med minsta möjliga tvivel bör framgå hur insatsen är tänkt att göra gott och där risken för oavsiktlig skada har uppskattats. Det bör även göras ett hälsoekonomisk övervägande där kostnaderna för en särskild preventiv insats ställs mot de effekter som kan uppnås i livskvalitet och förebyggda samhällskostnader. Uppkommer det tveksamheter endera i det etiska eller det hälsoekonomiska övervägandet, bör insatsen inte prioriteras och i vissa fall även avrådas till.

I folkhälsoarbetet innehar föräldrar och andra vuxna en viktig roll. Barn och unga är i behov av vuxna förebilder som kan sätta gränser men som även finns till hands när livet känns tungt. All kunskap som berör den unge och dess livssituation är värdefull för att föräldrar skall kunna möta sina barn där de befinner sig i livet. Genom att aktivt förse vuxna med bra och saklig information möjliggör kommunen för en bättre förståelse för ungas livsvillkor. Dock är det inte bara sakkunskap om ANDT och dess skadeverknings som är av stort värde för föräldrar utan även kunskap om hur andra livsstilsvanor hänger ihop med psykiskt och fysiskt välbefinnande samt hur ett konstruktivt samtal kring frågor som berör livet i stort bäst genomförs. Det är givetvis också viktigt att det finns praktiskt information med upplysning om vart föräldrar, nära anhöriga och ungdomar kan vända sig vid behov av stöd eller rådgivning. Det är också viktigt att informationen är känd och lättillgänglig för så stor del av kommuninvånarna som möjligt.

Ale Kommun ha sedan tidigare tagit fram olika stödmaterial som bland annat vänder sig till

föräldrar med barn i tonåren. *Vart kan man vända sig?* är en föräldrafolder med information om det stöd som erbjuds i kommunen och *Livslotsen* är en samlingsbroschyr med kontaktuppgifter till olika verksamheter som kan vara till hjälp vid behov av stöd gällande egen eller närståendes hälsa och välmående. Utöver detta har Länsstyrelsen i Västra Götaland nyligen tagit fram informationsbroschyren *Till dig som är tonårsförälder - Om Cannabis*. Broschyren är framtagen för lokal spridning och innehåller fakta om Cannabis och ger råd till föräldrar om hur de kan stävja bruket hos unga. Dessutom skickar IQ årligen *Tonårsparlören* till föräldrar med barn som fyller 14 år under året. *Tonårsparlören* har huvudfokus på ungdomar och alkohol men innehåller även delar som berör andra droger och där informationen till stor del handlar om relationen mellan föräldrar och ungdomar i stora drag.

Vi vet att ANDT-debut och uppfattningen av alkohol-, narkotika- och tobaksbruk påverkas av omgivningens egentliga konsumtion men även av de uppfattade konsumtionsnormerna. Detta visar sig inte minst i att de ungdomar som börjar konsumera alkohol, tobak eller narkotika tidigt, ofta har positiva förväntningar med sig från sin närmaste omgivning, framförallt från hemmet, och ser därmed fler fördelar med substansbruk än sina jämnåriga. Vi vet från forskning att föräldrar som uppfattas som stödjande men som samtidigt kan sätta gränser och som genuint intresserar sig för sina barn och deras fritid, bidrar till att gynnsamma beteenden utvecklas. Ett positivt klimat i familjen präglad av gemenskap och tillit, har även en skyddande effekt mot drogpositiva externa influenser så som kompisar eller media. Dessutom är ett positivt klimat i familjen en allmän skyddsfaktor mot utvecklandet av antisocialt beteende och annan form av psykisk ohälsa. Att ha en tydlig föräldraroll är därför viktigt för att barnen skall utveckla sunda vanor, psykiskt och fysiskt välbefinnande och för att rusta dem inför framtida utmaningar. Som förälder är det viktigt att regelbundet finna tid för att samtala med sina barn och på den vägen etablera en god relation och skapa förståelse. I kontrast finns det starkt stöd för att en auktoritär föräldrastil leder till större risk för problembeteenden och kan i förlängningen leda till att relationen mellan förälder och barn tar allvarlig skada. Kommunens arbete bör utgå från att stötta föräldrar i arbetet med att skapa positiva familjerelationer. Genom att skicka hem ett snabbtest till berörda hushåll och med det uppmuntra till drogtestning av barn i hemmet, ställer vi familjerelationen och förtroendet på prov och riskerar att bidra med större skada än nytta.

Vid misstanke om att ett barn eller en ungdom börjat använda droger bör det vara kommunens samlade linje att kontakt med socialtjänsten eller kommunens öppenvårdsverksamhet skall initieras. Inom dessa kommunala verksamheter finns det möjlighet att utöver drogtestning även få stöd i form av motivationsarbete, stödsamtal, enskild behandling och mer därtill. Fördelarna med att drogtestningen utförs av utbildad personal är flera och något som inte bör förringas. Några punkter som påvisar problematiken med snabbtesterna generellt och som även kan appliceras på att genomföra drogtestar utanför klinisk verksamhet är följande: Snabbtest är relativt lätt att manipulera; provsvaren kan vara svårtolkade; risk för falskt positivt svar vilket ger missvisande information; snabbtest ger begränsad information; alla droger ger inte utslag på provet.

Att upptäcka ett missbruk är många gånger ett kartläggningsarbete där det är viktigt att de vuxna som finns runt ungdomen kommunicerar med varandra. Kommunikationen gör så att alla bitar synliggörs och bidrar till att en helhetsbild kan skapas. Kontroll och droganalys i hemmet kan sällan effektivt ersätta det relationsskapande arbetet som sker genom god kommunikation mellan föräldrar och deras barn.